



## УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

### СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Богомил Борисов Манов от УНСС гр. София, хабилитиран по научна специалност “Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” по професионално направление 3.8 “Икономика”, научна специалност “Икономика и организация на труда (пенсионни системи, демографско развитие и пазар на труда)”, обнародван в ДВ, бр.01 от 05.01.2021 г.

#### **1. Информация за конкурса**

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра “Човешки ресурси и социална защита” на Общикономически факултет на УНСС съгласно Решение на АС № 07/09.12.2020 г.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 453/04.03.2021 г. на Ректора на УНСС.

#### **2. Кратка информация за кандидата в конкурса**

Кандидат по конкурса е гл.ас. д-р Ралица Фердинандова Пандурска. Тя е родена на 20.08.1979 година.

Бакалаварската ѝ степен е от УНСС, специалност „Икономика и организация на труда“. Образователната и научна степен „доктор“ получава през 2009 година чрез защита на дисертационен труд на тема: „Пенсионни продукти – проблеми и алтернативи за България“. Редовен преподавател в катедра “Човешки ресурси и социална защита” при УНСС е от месец декември 2004 година.

Владее испански и английски на сравнително високо равнище и на добро френски и руски езици.

#### **3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност**

Единственият кандидат за заемане на академичната длъжност “доцент” – гл. ас. д-р Ралица Фердинандова Пандурска е изпълнила, а по някои от посочените показатели и преизпълнила количествените изисквания за заемане на цитираната длъжност. Доказателство за това е преизпълнението на количествените показатели – при зададен норматив от 620, тя е регистрирала 1 051 точки.

Кандидатката е изпълнила и качествените изисквания. Крайната оценка на становището от Съвета по хабилитация на УНСС е положителна.

#### **4. Оценка на учебно-преподавателската дейност**

Съгласно Удостоверение за трудов стаж, изх. № 111/20.01.2021 г. кандидатката има 16 години, 0 месеца и 29 дни трудов стаж в УНСС, от които 10 години, 9 месеца и 18 дни като главен асистент. През посочените години е чела лекции и води семинарни занятия по учебните дисциплини „Пазар на труда“, „Осигурителни фондове“,

„Социална политика“, „Осигурителни системи“, „Актьорски разчети и инвестиционни портфейли на осигурителните фондове“, „Организация на пенсионните фондове“ и др.

Съгласно Службена бележка на УНСС, изх. № 2103 /14.09.2020 г., общата ѝ заетост в часове по години е, както следва:

Учебни години	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Аудиторна заетост в ОКС „Бакалавър”	290	492	486	422	437
Аудиторна заетост в ОКС „Магистър”	60	72	72	152	163
Обща заетост	350	564	558	574	600

Впечатленията ми от преподавателската дейност на гл.ас. д-р Ралица Фердинандова Пандурска са изцяло положителни. Потвърждение на тази констатация може да се намери и от студентските среди. Всички анкети за преподавателски опит, подготвеност и умения в преподавателска дейност са с високи оценки и това е едно красноречиво доказателство за твърденията ми.

#### 5. Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

Следната таблица дава нагледна представа за вида, самостоятелното участие и обема на научните публикации на гл. ас. д-р Ралица Пандурска с които участва в конкурса:

№	Вид на научните публикации	Самостоятелна		Съавторство		Общо	
		броя	стр.	броя	стр.	броя	стр.
1	Монографии	1	156	-	-	1	156
2	Книга на база защитен дисертационен труд	1	269			1	269
3	Колективни монографии			1	18	1	18
4	Студии	3	81	.	-	3	81
5	Научни статии и доклади	10	94	3	8	13	102
6	Учебници и учебни помагала	1	178	1	51	2	229
	<b>Общо</b>		<b>778</b>		<b>77</b>		<b>855</b>

Конкретният преглед на публикациите на кандидатката дава основание за обособяване на следните основни направления на изследователска дейност:

- интегриран подход при управление на пенсионната система;
- изследване проблемите и предизвикателствата пред пазара на труда и демографското развитие на страната;
- други направления на научно изследователската дейност.

Съвсем логично и научните достижения са в очертаните области, като най-общо те приемат формата на конкретни и практически приложими препоръки за

подобряване на практическата дейност и за промени в нормативната уредба на страната.

Посочената информация за научната продукция на гл.ас. д-р Ралица Пандурска дава основание за констатацията, че тя е достатъчна по обем и по-същественото, значима като качество и структура за кандидатстване за академичната длъжност „доцент”.

#### **6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси**

А) По отношение на интегрирания подход за управление на пенсионната система. Според мен са следните:

- извършения оригинален анализ на факторите генериращи предизвикателства пред настоящия пенсионен модел и аргументирания избор от предложения за преодоляване на основните проблеми в пенсионната система;
- обосноваването на йерархията в системата от фактори за повишаване на адекватността и ефективността в развитието на пенсионната система;
- аргументирането на подходите и начините за провеждане на бъдещите пенсионни реформи.

Б) По отношение изследване проблемите и предизвикателствата пред пазара на труда и демографското състояние на населението:

- изградения и апробиран модел за валидиране на компетентностите на нискоквалифицираните работници, който би могъл да бъде използван в различни професии, в които има дефицит на работна сила с подходящи характеристики;
- извършения оригинален анализ на въздействието на застаряването на населението и повишената заболяемост на възрастните хора върху стабилността и ефективността на социалните системи;
- аргументираните препоръки за усъвършенстване на нормативната база и подпомагане на валидирането в някои професии, в които има недостиг на работна сила;

#### **7. Основни критични бележки и препоръки**

- да засили публикационната си активност в чужбина;

#### **Заклучение**

**Посочените констатации и направения анализ и оценка на научната, научно приложната и педагогическата дейност ми дават пълно основание и убеденост да предложа гл. ас. д-р Ралица Фердинандова Пандурска за академичната длъжност “доцент” по професионално направление 3.8 „Икономика”, научна специалност „Икономика и организация на труда (пенсионни системи, демографско развитие и пазар на труда) ”.**

Гр. София  
17.03.2021 г.

Изготвил становището:  
/проф. д-р Богомил Манов/



## UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

### STATEMENT

By: Prof. Dr. Bogomil Borisov Manov,  
University of National and World Economy, Sofia,  
habilitated in the scientific specialty "Finance, money circulation, credit and insurance"

**About:** Competition for the academic position "Associate Professor" in the professional field 3.8 "Economics", scientific specialty "Economics and organization of labor (pension systems, demographic development and labor market)", promulgated in the State Gazette, no.01 of 05.01. 2021.

#### **1. Information about the competition**

The competition was announced for the needs of the Department of Human Resources and Social Protection of the Faculty of General Economics of the University of National and World Economy (UNWE) in accordance with the Decision of the Academic Council № 07 / 09.12.2020.

I am a member of the scientific jury for the competition according to Order № 453/ 04.03.2021 of the Rector of the UNWE.

#### **2. Brief information about the candidate in the competition**

The candidate for the competition is Chief Assistant. Dr. Ralitsa Ferdinandova Pandurska. She was born on August 20, 1979.

Her bachelor's degree is from the UNWE, majoring in Economics and Labor Organization. She received her PhD in 2009 by defending PhD thesis titled: "Pension products - problems and alternatives for Bulgaria". She has been a full-time lecturer at the Department of Human Resources and Social Protection at the UNWE since December 2004.

He speaks Spanish and English at a relatively high level and is fluent in French and Russian.

#### **3. Fulfillment of the requirements for holding the academic position**

The only candidate for the academic position of "Associate Professor" - Ch. Assistant Professor Dr. Ralitsa Ferdinandova Pandurska has fulfilled, and according to some of the above indicators has exceeded the quantitative indicators - with a set standard of 620, she has registered 1051 points.

The candidate has also met the quality requirements. The final assessment of the opinion of the UNWE Habilitation Council is positive.

#### **4. Evaluation of the educational and teaching activities**

According to the Certificate of work experience, ref. № 111 / 20.01.2021, the candidate has 16 years, 0 months and 29 days of work experience at UNWE, of which 10 years, 9 months and 18 days as a chief assistant. She currently lectures and conducts seminars on the subjects "Labor Market", "Insurance Funds", "Social policy", "Insurance systems", "Actuarial

calculations and investment portfolios of insurance funds", "Organization of pension funds" and others.

According to the Official Note of UNWE, ref. № 2103 /14.09.2020, its total employment in hours by years is as follows:

<b>Academic Year</b>	<b>2014/2015</b>	<b>2015/2016</b>	<b>2016/2017</b>	<b>2017/2018</b>	<b>2018/2019</b>
<b>Audit employment in the bachelor's degree</b>	<b>290</b>	<b>492</b>	<b>486</b>	<b>422</b>	<b>437</b>
<b>Audit employment in the master's degree</b>	<b>60</b>	<b>72</b>	<b>72</b>	<b>152</b>	<b>163</b>
<b>Total:</b>	<b>350</b>	<b>564</b>	<b>558</b>	<b>574</b>	<b>600</b>

My impressions from the teaching activity of Chief Assistant Dr. Ralitsa Ferdinandova Pandurska are entirely positive. Confirmation of this statement can also be found among her students. All surveys for teaching experience, preparedness and teaching skills show high appreciation of the candidate and this is eloquent evidence of my assertions.

### **5. Brief description of the presented scientific papers / publications**

The following table gives a clear idea of the type, individual participation and volume of scientific publications of Chief Assistant Professor Dr. Ralitsa Pandurska with whom she participated in the competition:

<b>№</b>	<b>Type of scientific publications</b>	<b><u>Self-authored</u></b>		<b>Co-authored</b>		<b>Total</b>	
		<b>Num.</b>	<b>pages</b>	<b>Num.</b>	<b>pages</b>	<b>Num.</b>	<b>pages</b>
1	Monography	1	156	-	-	1	156
2	Book, based on Dissertation	1	269			1	269
3	Chapter of a collective monograph published	-	-	1	18	1	18
4	Studies	3	81	-	-	3	81
5	Scientific articles and reports	10	94	3	8	13	102
6	Textbooks and teaching aids	1	178	1	51	2	229
	<b>Total</b>		<b>778</b>		<b>77</b>		<b>855</b>

The specific review of the candidate's publications gives grounds for distinguishing the following main areas of research:

- an integrated approach to managing the pension system;
- research of the problems and challenges at the labor market and the demographic development of the country;
- other areas of research.

It is quite logical that the scientific achievements are in the outlined areas and in general they take the form of specific and practically applicable recommendations, in general they take the form of enriched and new theoretical views, concrete and practically applicable

recommendations for improving the practical activity and for changes in the national legislation.

The indicated information about the scientific production of Chief Assistant. Dr. Ralitsa Pandurska gives grounds to conclude that its volume is sufficient and more importantly, relevant as a quality and structure for applying for the academic position of "Associate Professor".

## **6. Synthesized evaluation of major scientific and applied scientific contributions**

**A) Regarding the integrated approach to pension system management.** In my opinion, they are the following:

- the performed original analysis of the factors generating challenges to the current pension model and the reasoned choice of proposals for overcoming the main problems in the pension system;
- the substantiation of the hierarchy in the system of factors for increasing the adequacy and efficiency in the development of the pension system;
- the argumentation of the approaches and the ways for carrying out the future pension reforms.

**B) Regarding the study of the problems and challenges facing the labor market and the demographic situation of the population:**

- developed and tested model for validation of the competencies of low-skilled workers, which could be used in various professions in which there is a shortage of labor with appropriate characteristics;
- the performed original analysis of the impact of the aging population and the increased morbidity of the elderly on the stability and efficiency of the social systems;
- the substantiated recommendations for improvement of the normative base and support of the validation in some professions in which there is a shortage of labor force;

## **7. Key critical notes and recommendations**

- to intensify its publishing activity abroad;

## **8. Conclusion**

**The stated findings and the analysis and evaluation of the scientific, scientifically applied and pedagogical activity give me full reason and conviction to propose Chief Assistant Professor Dr. Ralitsa Ferdinandova Pandurska for the academic position "Associate Professor" " in the Field of of Higher Education 3.8. "Economics", Scientific Specialty "Economics and organization of labor (pension systems, demographic development and labor market".**

Sofia  
17.03. 2021

The statement is prepared by:  
/ prof. Dr. Bogomil Manov /